

DOKUZ AVRUPA ÜLKESİNDE MİMARLAR İÇİN MALİYET BİLGİ SİSTEMLERİ

**Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE)
Mimarlık Hizmetleri & Ticaret
Maliyet Bilgi Sistemleri Uzman Çalışma Grubu
30 Mart 2007**

Çeviri: Selcen Tuncer

Bu araştırma, dokuz Avrupa ülkesinde mimarlar için geçerli olan Maliyet Bilgi Sistemleri – MBS (*Cost Information Systems - CIS*) konusuyla ilgilenebilmektedir. MBS'ler mimarların dikkate almaları gereken maliyetlerin yanı sıra işverenlerin beklentileri ve genel olarak toplumun daha geniş ölçekteki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak yeterince yüksek bir standartta mimarlık hizmeti sağlamaları için talep etmeleri gereken ücretleri de hesaplayabilmeleri için geliştirilmiş yöntemlerdir. Bu belge, ACE web sayfasında da görüşe açılmış olan, 4 Ocak 2007 tarihli taslağın Genel Kurul değerlendirilmesine sunulma amacıyla hazırlanmış bir revizyonu niteliğindedir. Bu araştırma, bütün ACE üyesi kuruluşlara iletilmek ve şimdiye kadar araştırma içinde yer almayan ülkelere katkı çağrısı yapmak üzere hazırlanmıştır.

Deneyim ve bilgi paylaşımı ACE'nin MBS Çalışma Grubu etkinliklerinin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Aslında MBS'ler, geleneksel ücret hesaplama yöntemlerinin sorgulandığı bir dönemde mimarlar için de önem kazanan bir çalışma alanıdır. Araştırma formatı, her bir yeni katılımcının aynı formatı kullanarak ek katkılar vermesine imkân tanımaktadır. Her bir ülke için, aynı başlıklar altında bir envanter çalışması oluşturulmuştur.

Her veri girişi, mevcut durumun kısaca açıklanmasıyla başlamaktadır:

- MBS'nin nasıl düzenlendiği;
- Bilginin nasıl toplandığı;
- Nasıl yayınlandığı;
- Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı;
- Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi.

Ülkeye ilişkin daha geniş bir değerlendirme ile devam etmektedir:

- Mimarların mesleki uygulamalarını ilgilendiren ekonomik ve ticari durum;
- MBS'nin tarihsel gelişimi;
- Mevcut veya önerilen sistemlerin avantaj ve dezavantajları.

Maliyetleri belirleyen parametreler (maaşlar, genel masraflar, harcanan zaman ve kâr....) geliştirilmemiştir. Mevcut en iyi uygulama şeklini belirlemek amacıyla MBS ve bilgi kaynaklarının işleyişi üzerinde durulmuştur.

Genel ekonominin durumunun mimarın iş arama ve ücretleri hesaplama şeklini nasıl etkilediği net olmasa da, ekonomik koşulları anlamak belirli bir sistemin neden tercih edildiğini açıklamaya yardımcı olabilir. Bu koşullar zamanla değişikliğe uğrayabilir ve bir ülkeden diğerine değişebilir; bununla birlikte mimarlara yönelik mevcut iş miktarını belirlemekte ve mimarın kazancını doğrudan etkilemektedir.

Maliyet Bilgi Sistemlerine Giriş

Pek çok ülkede ücretler, tasarlanan yapının inşaat maliyetleri ve inşaat denetim giderlerinin bir yüzdesi olarak hesaplanmaktadır. Projenin ölçeği, karmaşıklığı ve mimarın projenin çeşitli aşamalarında işe dahil olma düzeyi gibi faktörlere bağlı olarak ücret oranına ilişkin bir yüzde elde edilmesini sağlayan kılavuzlar mevcuttur.

Bu kılavuzlar, ister hükümet kuruluşları ister meslek kuruluşları tarafından oluşturulmuş olsun, mimarlar ve işverenler tarafından yaygın olarak kabul görmüşlerdir. Bu sistemleri kullanmak ve anlamak kolaydır; ayrıca anlaşmazlıkların çözümü için tüm yargı organları tarafından referans gösterilebilmektedirler.

Ücret tarifelerinin açıkça görülen avantajlarına rağmen, Avrupa ve ulusal rekabet kurumları son yıllarda meslek kuruluşlarını "girişimlerin oluşturduğu birlikler" (*associations of undertakings*) olarak değerlendirmişlerdir. Ayrıca bu kurumlar, sözkonusu kuruluşlar tarafından tavsiye niteliğindeki ücret tarifeleri yayınlanmasının serbest rekabeti kısıtladığını ve Roma Antlaşması'nın 81. maddesine aykırı olduğunu açıklamışlardır. Bazı durumlarda meslek kuruluşları bu bilgiyi yayınlamaları nedeniyle para cezasına çarptırılmışlardır.¹

Mimarlar ve meslek kuruluşları, maliyetleri hesaplamak için alternatif yöntemler geliştirmek yoluyla tepki göstermektedirler. Bu araştırma, ortak bir sorun haline gelen bu konuyla ilgili her biri farklı bir tarihe ve yaklaşıma sahip olan çeşitli ülkelerdeki duruma bir bakış sağlayarak, mimarlar ve işverenlere mimarlık hizmetlerinin bedeli konusunda en iyi önerileri geliştirmeyi hedeflemektedir.

AVUSTURYA

MBS'nin nasıl düzenlendiği	31 Aralık 2006'da, mimarlar ve imtiyazlı mühendislik danışmanları için tüm eski MBS'ler kaldırılmıştır. Yeni MBS yapım aşamasındadır. Mart 2007 sonunda ilk örnek internette kurulmuş olacaktır.
Bilginin nasıl toplandığı	Bilgi, bağımsız bir araştırma grubu tarafından internet ortamında toplanmaktadır.
Nasıl yayınlandığı	İlk versiyonlar internette yayınlanacaktır. Zamanla MBS her bir modül için bir kitapçık olarak bir dosya haline getirilecektir.

¹ Üye Devletler arasındaki ticareti etkileyebilecek ve ortak Pazar içindeki rekabetin engellenmesi, sınırlandırılması veya bozulması amacına veya etkisine sahip olan ve özellikle:

a) Doğrudan veya dolaylı olarak alış veya satış fiyatlarını veya diğer ticaret koşullarını belirleyen;

b) (...)

tüm anlaşmalar, teşebbüs birliklerinin kararları ve uyumlu eylemler ortak pazara bağdaşmadığı için yasaktır.

Roma Antlaşması'nın 81. maddesi

Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı	1992'ye kadar zorunlu olan ücret tarifeleri bu tarihten itibaren "kılavuz" niteliğindedir.
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	Ulusal rekabet kurumları ve Federal Mimarlar ve İmtiyazlı Mühendislik Danışmanları Odası (<i>Bundes Architekten und Ingenieurkonsulenten Kammer - BAIK</i>) arasındaki ilk iletişim Ekim 2002'de gerçekleşmiştir.

Mimarlık Uygulamalarını İlgilendiren Ekonomik ve Ticari Durum

90'larda ekonomik ve ticari çevre pek iyi durumda değildi. Yapı maliyetlerini ve ekonomiye karşı genel kötümserliği artıran ekonomik gerileme, mimarlar için de umutsuz bir durumun oluşmasına ve taleplerin azalmasına neden olmuştur. Son birkaç yılda gelişmeler yaşandığı söylenebilir; daha fazla yatırım yapılmakta ve mimarların iş yükü artmaktadır.

Avusturya'da MBS'nin Tarihsel Gelişimi

1969 tarihli Mühendisler Odası Yasası (*Ingenieurkammergesetz*) kapsamında Avusturya'da, Federal Mimarlar ve İmtiyazlı Mühendislik Danışmanları Odası (*Bundes Architekten und Ingenieurkonsulenten Kammer - BAIK*) tarafından yayınlanan bağlayıcı ücret tarifeleri vardı. 1990'da anayasa mahkemesi bu düzenlemeyi iptal etti, fakat aynı zamanda, kamusal yararını ilgilendiren bazı mimarlık hizmetleri için bağlayıcı ücret tarifelerinin yasal olduğuna karar verdi.

1993 tarihli Federal Mimarlar ve İmtiyazlı Mühendislik Danışmanları Odası Yasası (*Ziviltechnikerkammergesetz*) sonrasında BAIK'in bağlayıcı olmayan ücret tarifeleri için kararname yayınlamasına izin verildi.

Bu yasa kapsamında mimari hizmetler için aşağıdakileri içeren ücret kılavuzları oluşturuldu:

- Genel hazırlıklar
- Performans profili (işin her bir aşaması için mimarlık hizmetinin tarifi)
- Yapı denetimi
- Ek hizmetler

Ücretler yapı maliyetleri ve yapının karmaşıklığına göre hesaplanmaktaydı; ücret tablosunda herhangi bir ücret dizisi bulunmamaktaydı.

Avusturya rekabet kurumu Avrupa Birliği'nin iç pazar stratejisine dayanarak BAIK'i ücret kılavuzlarını yenilemesi konusunda uyardı. 30 Ekim 2006'da, BAIK mimarlar ve mühendislik danışmanları için mevcut ücret kılavuzlarını 31 Aralık 2006 tarihinden itibaren terk etme kararı aldı.

Yeni Yaklaşım ve Temel Hedefler

- Ücretler artık yapı maliyetlerine dayalı geleneksel tablo değerleriyle hesaplanmamalıdır. Bunun yerine, ilgili yasalar doğrultusunda, belirli bir yapı projesi için ihtiyaç duyulan zamanın hesaplanması için oluşturulan bağımsız bir tahmini saat hesabı göz önünde bulundurularak bağımsız olarak hesaplanmalıdır.

MİMARLAR ODASI - TEMMUZ 2007

- Ücret hesapları net bir değerlendirme için zemin sağlamalı ve işveren tarafından açıkça anlaşılabilir olmalıdır.
- İşverenler ve mimarlar arasında hizmetler ve maliyetler konusunda daha iyi anlaşmalar yapılabilmesi için mimarlık hizmetlerinin kapsamı ve kalitesi hakkında önceden kolaylıkla ulaşılabilir kapsamlı bilgi sağlanmalıdır.

Tahmini ücretlerin belirlenmesi için yeni bir kavramsal yaklaşım – şu anda sadece mimarlar için – 2005 yılından beri BAIK bünyesinde geliştirilmektedir. Tahmini ücretler konusunda iş yönetimi kılavuzu da pek çok uzman imtiyazlı mühendislik danışmanlığı grubu tarafından kabul edilebilir nitelikte görülmektedir. Yukarıda bahsedilen hedefler yeni modeli geliştirmede öncelikli önem taşımaktadırlar.

Mimarlar, tüketiciler ve ilgili işverenler için büyük bir bölümü hali hazırda tamamlanmış olan yeni bir sistem önerisinin ulusal rekabet kurumunun onayının ardından Mart 2007 sonuna doğru, yayınlanması öngörülmüştür. Tahmini giderlerin hesaplanması için yeni yöntemlerin modüler parçalar halinde geliştirilmesi planlanmıştır; böylece deneme ve yanılma aşamasının ardından yeni modelin ilk değerlendirmesinden sonra, uzman imtiyazlı mühendislik danışmanlarını içeren bağımsız gruplardan oluşan komiteler tarafından daha da geliştirilerek, bu öneri çalışmanın kapsamı yeniden değerlendirilebilecektir. İlk versiyonun alt modülleri hızla geliştirilmiş ve daha detaylandırılmış bir şekilde yeniden yayınlanabilir. Tüketici örgütleri de sistemin yayınlanması öncesinde tartışma sürecine dahil olmalıdır. Bu yolla tekil modüller zamanla mimarların ve imtiyazlı mühendislik danışmanlarının hizmetlerini ve tahmini ücretlerini kapsayan, tüm kullanıcılar tarafından açıkça anlaşılabilen, kapsamlı ve basit bir bilgi sistemi oluşturacak şekilde bir araya getirilmelidir.

Federal Oda'nın ilgili komitesi, sunulan hizmet çeşitleri için ve tahmini giderlere iş yönetimi için, bireysel eğitim modülleri ve araçları geliştirmektedir. Bu araçların Federal Oda tarafından onaylanması gerekir. Bununla birlikte, yeni yayınlanacak sistemin mimarlar ve imtiyazlı mühendislik danışmanlarının hizmetleriyle ilgili karara varabilmek için, hem tüketiciler hem de Oda üyeleri tarafından anlaşılması çok daha kolay olacak şeffaf bir temel sunacağını şimdiden bekleyebiliriz.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

Bu yeni sistemin en önemli avantajlarından birinin işverenler için şeffaflık olacağını ve mimarların performanslarının, hizmetlerinin ve ücretlerinin daha iyi değerlendirilebilmesi ve açıklanabilmesini beklenmektedir.

BELÇİKA

MBS'nin nasıl düzenlendiği	Belçika'da sistematik bir MBS bulunmamaktadır.
Bilginin nasıl toplandığı	Geçmişte, sonucusu 1992'de olan, sadece bir ya da iki araştırma çalışması yapılmıştır. Bu, mimarlık mesleğinin sosyo-ekonomik profili araştırmasıdır. Bilgi, tüm mimarlara gönderilen bir anket formu aracılığıyla açık kamuoyu yoklaması biçiminde toplanmıştır. Bazı mimarlık kuruluşlarının devam eden birtakım sınırlı araştırmaları bulunmaktadır (örneğin; mimarların ortalama geliri; 2005'te kaç tanesinin mesleği bıraktığı).

Nasıl yayınlandığı	1992 yılında araştırma Mimarlar Birliği (<i>Order of Architects-OoA</i>) tarafından yayınlanmış, ancak meslek üzerinde ciddi bir etkisi olmamıştır. Çalışma muhtemelen sosyo-ekonomik konulardan sorumlu kuruluşlara ve tüketici örgütlerine de gönderilmiştir. Meslek kuruluşları tarafından yapılan araştırmalar mimarlık basınında yayınlanmış, diğer basın organlarında ise arada sırada yer bulmuştur.
Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı	Mimarlar Birliği kuruluşundan itibaren ücret tarifelerinde zorunluluk getirmiş ve bu mesleki bir kural olduğundan mimarlar bu kurala bağlı kalırken, işverenler kalmamıştır. Buna ek olarak, iş kapsamı tanımının belirsiz olması davalarda tutarsız mahkeme kararlarına neden olmuştur. Geçen on yıl boyunca, zorunlu ücret tarifelerine gittikçe daha az itibar gösterilir hale gelmiştir. Bu tarifelere, mimarlar için daha az iş alanı olan kırsal alanlara kıyasla kentsel alanlarda daha çok uyulmaktadır. Birçok müteahhitin tarifelere hiçbir zaman uymadığı bilinmektedir. Ücretler yapı maliyetinin bir yüzdesi olarak ifade edildiği için, işverenler yüzdeleri düşürmek için pazarlık yapmaya eğilimli olmakta ve mimarlar da kendi hizmetlerinin bedeli konusunda sağlam bir veriye sahip olmadıklarından işi almak için anlaşmaya varmayı tercih etmektedirler.
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	Yerel Rekabet Kurumu'nun 1993 tarihli bir kararı uyarınca Mimarlar Birliği'nin bundan sonra ücret tarifesi yayınlamasına izin verilmemiştir. 2003'te Avrupa Komisyonu Mimarlar Birliği'ne para cezası vermiş ve bu tarihten itibaren ücret tarifesi yayını durdurulmuştur. Yürürlükten kaldırılmasından beri, ücret tarifelerinin daha fazla kullanıldığını görmek ise ilginçtir (mimarlar tarafından, mahkemeler tarafından, tüketici örgütleri tarafından, kamusal otoriteler, uzmanlar tarafından...) ve bu tarifeler hâlâ mesleki olmayan dergiler tarafından yayınlanmaktadır.

Mimarlık Uygulamalarını İlgilendiren Ekonomik ve Ticari Durum

1939'lardan kalan mevzuat planların çizimi ve şantiyede işlerin denetimi için mimar kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Ancak, son on yıl içerisinde, bazı emlak yatırımcıları kendi mimarlık ofislerini açarak ve bağımsız bir isim kullanarak serbest mimarların kullanımını engelleme girişimlerinde bulunmuşlardır.

Mimarlık mesleği üzerinde, projelerin tasarım aşamasında mimarların rollerini azaltmak ve böylece ücretleri düşürmek konusunda da bir baskı oluşmuştur. Ancak, yatırımcılar için çok karmaşık olan işler için (daha büyük yapılar, yenileme ve restorasyon işleri gibi) mimar vazgeçilmez olmaya devam etmektedir.

Mimarların seçiminde ne yazık ki ücret konusu, deneyim ve saygınlığın önüne geçmiştir. Bu duruma rağmen veya belki de bu durum nedeniyle, Mimarlar Birliği mimarların ücretler üzerinden rekabet etmesini yasaklamaktadır. Mimarlık hizmetlerinde ihale çağrılarının maliyetler ve ücretlerden ziyade referanslar, ofis büyüklüğü (ve ofisin mali açıdan iyi durumda olması), önerilen proje programı (bitiş tarihleri...) gibi konuları değerlendirmesi beklenir. Son zamanlarda Flanders'da, mimarlık hizmetleri konusundaki kamu ihalelerinde ücret tekliflere ön plana çıkmış ve bu nedenle Mimarlar Birliği ve kamu kurumları arasında ciddi bir gerilim oluşmuştur.

Belçika'da MBS'nin Tarihsel Gelişimi

Belçika'da sistematik bir MBS olmadığı için, gelişimi hakkında konuşmak da olanaklı değildir. Ücretler zorunlu olduğundan bunun dışında bir MBS'ye ihtiyaç duyulmamıştır.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

1939'dan 1980'lere kadar yaklaşık 40 yıldır, yükselen bir ekonomiyle birlikte mimarlık hizmetlerinin zorunlu kullanımı ve zorunlu ücret tarifeleri mimarlara mali açıdan güvenli bir konum sağlamıştır. Bununla birlikte yaptıkları işler için ücret ve yüzde hesaplayamayan bir mimarlar grubu da üretmiştir. Son araştırmanın göstergelerine göre, mimarlar yaptıkları işlerin gerçek değerlerinin farkında değillerdir ve tek sahip oldukları geri bildirim vergi beyanlarıdır.

Zorunlu ücret tarifeleri istenmeyen çeşitli etkiler getirmiştir. Örneğin, ne için para aldıklarının farkında olmayan mimarlar, ek ücret olmaksızın gittikçe daha fazla hizmet talep edebilen işverenlere karşı korunmasız kalmışlardır.

Mimarlık hizmetlerinin ücretlendirilmesi konusunda daha fazla bilinçlenme yönünde bir ilerleme olması bizi rahatlatmaktadır. Bazı mimarlık okullarında, ofis yönetimi ve ücret hesaplama müfredatın bir parçası haline gelmiştir.

2006'nın başından beri bir mimarlık kuruluşu tarafından, mimarlara ücretlerinin doğasını ve yapısını anlatmak üzere çalışmalarda bulunmaktadır. Ofis maliyetlerini hesaplamaya ve 30 parametrenin kullanımıyla belli bir proje için talep edilmesi gereken ücretlerin belirlenmesine yardımcı olmak için bir yazılım geliştirilmiştir. Bu yazılım, proje için harcanan zaman üzerine kurulmuştur.

Belçikalı mimarlar bir dönüm noktasındadır, maliyetlerinin ve ücretlerinin körü körüne hesaplanmadığını kanıtlamak zorundadırlar. Projeler için harcanan zamanın birim saat üzerinden ölçülmesinin bu konuda ilerleme sağlamak için en iyi yol olduğunu düşünmekteyiz. Mimarlar tarafından üstlenilen görevleri tanımlamalı ve bu görevleri yerine getirmek için ihtiyaç duyulan zamanı hesaplamalıyız.

ESTONYA

MBS'nin nasıl düzenlendiği	<p>Ulusal Rekabet Kurulu baskısı nedeniyle, Estonya Mimarlar Birliği (<i>Union of Estonian Architects-UEA</i>), 15 Şubat 2002 tarihi itibarıyla standart ücret tarifeleri sisteminin kullanımını terk etmiştir.</p> <p>Bugün mimarlık ofisleri, işlerinin bedelini hesaplarken, yapının büyüklüğüne ve karmaşıklığına göre aşağıdaki faktörlere bağlı farklı yöntemler kullanmaktadırlar:</p>
-----------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • İnşaat maliyetinin belirli bir yüzdesi; • Brüt alanın birim metre kare fiyatı üzerinden brüt alan maliyeti; • Ofisin saatlik ücreti ve çalışanların niteliği üzerinden iş zamanının maliyeti; • Ofisin maliyet bedelleri ve pazar marjı üzerinden ücretin hesaplanması; • Pazarlık edilen bir fiyat. <p>UEA 2006 yılından itibaren yapı tasarımının mimarlığa ilişkin bölümünün sürekli bir istatistiki değerlendirmesine başlamıştır. Bu çalışmanın amacı, bulunduğu dönem içinde kaliteli yapı tasarımını sağlayacak bir objektif pazar fiyatını ortaya çıkarmak ve bununla ilgili olarak mimarları ve işverenleri bilgilendirmektir.</p>
Bilginin nasıl toplandığı	UEA çalışma grubu, üye ofislerden internet üzerinden anketler yoluyla elde ettiği fiyat bilgisine bağlı olarak istatistiki verileri derlemektedir. İstatistiklerin 2 yılda bir yenilenmesi planlanmaktadır.
Nasıl yayınlandığı	İlk istatistiki bilgi UEA üyelerine e-posta yoluyla gönderilmiştir. Yenilenen istatistiki bilgilerin UEA ana sayfasında sunulması ve ayrıca UEA gazetesinde basılması planlanmaktadır.
Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı	26 Mart 1999'dan 15 Şubat 2002 tarihine kadar standart MBS kullanımı UEA üyeleri için üye mimarların mesleki davranış kuralları çerçevesinde sağlanmıştır. Estonya'da hiçbir zaman tasarım çalışması için yasayla ortaya konulan standart bir MBS olmamıştır.
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	UEA'da, tasarım çalışmaları için yasa kapsamında bir ücret sistemi geliştirilmesine ilişkin tartışmalar 2002 yılından beri sürmektedir. UEA 2006'dan beri üyelerinin ofislerinden gelen ücret istatistiklerini derlemekte ve bu istatistikleri toplayarak analiz etme yöntemini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ücret istatistiklerinin toplanması ve analiz edilmesi konusunda Rekabet Kurulu veya diğer kamu kurumlarıyla herhangi bir resmî bir diyalog şu an için gerekli görülmemektedir.

Mimarlık Uygulamalarını İlgilendiren Ekonomik ve Ticari Durum

Estonya'nın bağımsızlığını yeniden kazanması yerel ekonomide değişimlere neden olmuş ve son üç ila beş yıl özellikle konut yapıları için gerçek bir inşaat patlamasına sahne olmuştur. Yeni apartmanlar için ihtiyaç hane halkı sayısındaki artıştan kaynaklanmış ve arazi spekülâtorleri de

bunda önemli bir rol oynamıştır. Bankalar uzun vadeli düşük faiz oranlı krediler vermekte ve gayrimenkul fiyatları yıllardır düzenli olarak artmaktadır. Bu, inşaat maliyetlerinin yükselmesine ve hâlâ komşu ülke Finlandiya'dakilerden daha düşük olmasına rağmen, tasarım işleri için ücretlerin artmasına neden olmuştur. Bazıları Estonya'nın ekonomik büyümesinin yakında haddini aşacağı konusunda fikir yürütse de, hâlâ gelişim gösterilebilecek alanlar bulunmaktadır.

Estonya'da MBS'nin Tarihsel Gelişimi

UEA Estonya'daki profesyonel mimarları biraraya getirmekte ve 1921'den beri etkin olarak çalışmaktadır. UEA üyeleri aynı zamanda mimarlık bürolarını temsil etmektedirler.

Estonya'da tasarım işleri için ilk MBS, 1 Ağustos 1992'de "Mimarlık ve İnşaat Tasarımı İşleri İçin MBS" başlığı altında UEA öncülüğünde hazırlanmıştır. Bu sistem, Estonya İnşaat Mühendisleri Birliği, Estonya Danışmanlar ve Tasarımcılar Derneği, Estonya Tasarım Kuruluşları Birliği, Estonya İklimlendirme Mühendisleri Derneği ve Estonya İç Mimarlar Birliği tarafından da onaylanmıştır.

İlk MBS tavsiye niteliğinde bir kılavuz olarak, mimarlık ve inşaat tasarımıyla ilgilenen lisanslı mimarlar ve mühendisler için asgari bedelin hesaplanması için referans olmuş ve tüm meslek kuruluşları tarafından kullanılmak üzere oluşturulmuştur. Tasarım çalışması için asgari bedel yapının inşaat maliyetinin belirli bir yüzdesi olarak hesaplanmaktadır. Bu yüzde, yapı türünün karmaşıklık sınıfına göre (5 farklı sınıf) ve inşaat maliyetlerinin değerine göre inşaat maliyetinin % 2,2'si ile % 14,5'u arasında değişiklik göstermektedir. Kılavuzda açıklanan yüzde tüm inşaat projesinin maliyetinin yüzdesidir; buradan mimarlar mimari tasarım işi yüzdesini hesaplamaktadırlar. Kılavuz basılı olarak A4 formatında belge olarak dağıtılmıştır.

26 Mart 1999'da, UEA Genel Kurulu UEA üyelerinin MBS'de belirtilenden daha düşük ücretlere proje yapamayacaklarına karar vermiştir. UEA tarafından, mimarların mesleki davranış kurallarını belirleyen etik kodlara da bu konuda bir bölüm eklenerek MBS kullanımını zorunlu hale getirilmiştir. Ancak 1 Ekim 2001'de Estonya'da Rekabet Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle, UEA Rekabet Kurulu'nun ciddi baskısı altında ve 15 Şubat 2002 tarihli Genel Kurul kararıyla MBS standartlarıyla ilgili zorunluluğu durdurmuş ve gerek etik kurallardan gerekse UEA web sayfasından ilgili alt paragrafı çıkarmıştır.

UEA 2002'den beri tasarım işleri için MBS'nin uygulanabilmesi için yasaya uyumlu yeni yöntemlerin arayışı içerisinde. Aynı yıl içerisinde, ücretin inşaat maliyetinin bir yüzdesi olarak belirlenmesi üzerine kurulan ücret belirleme sistemi yeniden gözden geçirilmiş, fakat bu değerlendirme temelde yeni olan hiçbir şey üretmemiştir.

2006'da UEA'da yeni bir fiyat belirleme sisteminin geliştirilmesinden görevli bir grup oluşturulmuştur. "Yapının Mimari Tasarımının Ücretlendirilmesi Konusunda İstatistiki Analiz" aynı yılın Nisan ayında tamamlanmıştır. Bu analiz, aktif üyeler tarafından yürütülen mimarlık bürolarına gönderilen bir anketten elde edilen ücret bilgileri temel alınarak geliştirilmiştir. Geri dönüşler yetersiz olmasına rağmen istatistikler derlenebilmiştir. Bu istatistikler, yapıların karmaşıklık seviyelerine göre sınıflandırılmasına (5 sınıf) ve tasarlanan yapının kapalı brüt yüzey alanına göre hesaplanan büyüklüğüne dayanmaktadır. Analiz, mimarın keşif çalışmalarından uygulama projesi aşamalarına kadar kapalı brüt alanın bir metre karesinin tasarlanma ücretini gösteren bir tablo üretmiş, ekinde de bir mimarlık bürosunun ortalama saatlik ücretleri sunulmuştur. Anketlerin her altı ayda bir yapılmasının yanı sıra, istatistiklerin toplanması, analiz edilmesi ve sistematik hale getirilmesi için yeni bir yöntem geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Estonya Mimarlık ve Mühendislik Danışmanlığı Şirketleri Birliği (*Estonian Association of Architectural and Consulting Engineering Companies - EAACEC*) de inşaat alanında tasarım işinin bedeli konusunda istatistikler toplamaktadır. 1994'ten beri aktif olarak çalışmakta olan bu birlik mühendislik şirketlerini biraraya getirmekte, birlik üyelerinin % 16'sı mimarlık bürolarından oluşmaktadır.

EAACEC, 1995'ten beri, üye şirketler arasında düzenli olarak ücret konusunda istatistiki anketler ve çalışmalar yürütmekte ve on yıldan daha uzun bir süredir danışmanlık hizmetleri ücretlerindeki değişimleri izleyebilmektedir. Sonuçlar, EAACEC'nin yıllık Gazetesi'nde yayınlanmakta ve web sayfasında da yer almaktadır. Yayınlanmış istatistikler, uzman düzeyinde balayıp aşağıya doğru 8 nitelik düzeyinde, çalışanların yeterlilikleriyle ilişkili olarak, maaşlar, genel giderler, kâr ve benzeri kalemler için tüm maliyetleri içeren saatlik ücretleri göstermektedir. Diğer istatistikler ise yapının türüne ve büyüklüğüne, inşaat maliyetinin bir yüzdesi olarak tasarım işinin bedeline ve detaylı planlamanın bedeline göre yapıların brüt alanının ortalama birim metre kare fiyatını göstermektedirler.

Sonuçlar mimari tasarım ve mühendislik hizmetlerini biraraya getiren bütün bir tasarım hizmetini kapsamaktadır. Bu durum, mimarlık hizmetleri anahtar teslim fiyatın içinden geçerli bir yüzde olarak çıkarılabildiğinden, mimarlık ofisleri için hâlâ kullanışlıdır. EAACEC, üye şirketlerinin ücretlerine ilişkin analizlerini objektif istatistikler olarak değerlendirdiğinden, Rekabet Kurulu ile herhangi bir anlaşmazlık yaşamamaktadır.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

İyi işleyen ve tarafsız bir MBS'nin tasarım ve inşaat işlerinin kalitesinde olumlu etkisi olabilir:

- Kamu sektöründe yapıların tasarlanması ve inşası için kesin yıllık bütçelerin hazırlanmasında yardımcı olabilir;
- Hem kamusal hem özel sektörde işverenlere ve yatırımcılara, daha yüksek kalite hedefleriyle, yapı temininin hatasız olarak programlanmasında yardımcı olabilir;
- Mimarlık yarışmalarını düzenleyenlere gerekli iş hacmi ve ücret arasındaki dengenin nasıl sağlanacağı konusunda yardımcı olabilir;
- Fiyat düşürmenin ve düşük kalitede proje ve yapı üretmenin önlenmesini sağlayabilir;
- Mimarlık bürolarının karşılaştırma yapabilmesi için bir esas oluşturabilir ve büyük girişimcilerin fiyat düşürmesine karşı belli bir seviyeye kadar koruma sağlayabilir;
- Mimarların uzun çalışma saatlerini önlemesine yardımcı olabilir.

FİNLANDİYA

MBS'nin nasıl düzenlendiği	Finlandiya sistemi inşaat maliyetleri üzerine kurulu değildir; yakın zamanda yeniden düzenlenen İş Yükü Analizi'nde (<i>Work Input Survey-WIS</i>) belirlendiği biçimde, bir projenin tamamlanması için gerekli iş miktarı üzerine kuruludur. Yine de İş Yükü Analizi, ücretlerin kapsamlı bir şekilde tam olarak hesaplanmasına henüz imkân vermemektedir.
Bilginin nasıl toplandığı	İş Yükü Analizi'nden önce, bilgi ofislerden bir anket ile toplanıyordu. Anket mimarlık bürolarına postayla gönderiliyor ve

	<p>sonuçlar e-posta, faks ve benzeri iletişim araçlarıyla toplanıyordu. Ankete cevap vermek gönüllüydü ve sonuçlar daha sonra değerlendirmeye tabi tutulan bir veri tabanını besliyordu.</p> <p>Yakın zamanda, bilgi toplama süreci daha da geliştirilmiştir. Bilgi, standart bir web tarayıcı aracılığıyla veri tabanına yüklenmiştir. Bir SQL veri tabanı kurulmuş ve bürolardan internet yoluyla 7 gün 24 saat kesintisiz erişim sağlanmıştır.</p>
Nasıl yayınlandığı	<p>İş Yüğü Analizi'nden bilgi basılı formatta bir tablo şeklinde yayınlanacaktır. İş Yüğü Analizi bilgisi, Finlandiya Mimarlık Büroları Birliğı (ATL) üyelerinin erişimine açık bir şekilde internette de yayınlanmaktadır. Bir büro, iş yükü bilgisini veri tabanından çoktan seçmeli parametrelerle araştırabilmektedir. Veri tabanının kullanılması hakkı, veri tabanının oluşturulması için bilgi sağlamış olan tüm bürolar için otomatiktir.</p>
Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı	<p>Ulusal rekabet kurumları Finlandiya'da ücret tarifelerini 1991'den itibaren yasaklamışlardır. Ücret tarifeleri hiçbir zaman zorunlu olmamıştır.</p>
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	<p>Yeniden değerlendirme için tartışmalar 1999'dan beri gündemdedir. İş Yüğü Analizi için 2002'den beri bilgi toplanmakta ve güncel olarak sistemin hızla geliştiğı gözlemlenmektedir.</p>

Mimarlık Uygulamalarını İlgilendiren Ekonomik ve Ticari Durum

1990'lar boyunca arazi sahipleri ve son kullanıcılar arasındaki kopuşun artmasına neden olan gelişmelerle, Finlandiya'da gayrimenkul sektöründeki ticari durum değişmiştir. Son günlerde mimarın en sık görülen işvereni gayrimenkul yatırımcısıdır. Bu kopuşun bazı etkileri olmuştur:

- İnşaat sürecinde rol alan meslek adamlarının görevleri parça parça tanımlanmıştır; mimarlar son kullanıcıyla iletişimi kaybetmişlerdir.
- Bir projenin girişimcisi genellikle bir yatırımcı veya müteahhit, çok seyrek olarak projenin son kullanıcıdır.
- Yatırımcı veya müteahhit gayrimenkul sektöründe kâr elde etmektedir. Bir projeye yatırılan paranın tamamı bir maliyet olarak değerlendirilir, hasılatın geliştirildiğı operasyonel yatırımlar olarak değerlendirilmez.
- Tasarım maliyeti dahil, tüm proje maliyetleri en aza indirilmeye çalışılır.
- Yatırımcı veya müteahhit tasarımın etkisini mülkün kullanımıyla ilişkilendirmez; tasarımı (proje belgelerini) bir mülkün üretilmesi ve teknik olarak sürdürülmesi için neredeyse yalnızca bir araç olarak görmektedir.

- Yatırımcı veya müteahhitin riski mülkün satılamaması veya kiraya verilememesi olduğundan, ilgisi de ancak bu işlemin gerçekleşmesine kadar sürmektedir.
- Gayrimenkul işinde, projenin tasarımını etkileyen kararlar öncelikli kararlar değildir ve alt düzey yöneticilere devredilir. Proje yönetimi ve organizasyonu ise inşaat sürecini mümkün olan en verimli hale getirmek ve ilk yatırımı en aza indirmek için ayrı inşaat yöneticileri tarafından üstlenilir.
- Tasarımla ilgili kararlar genelde tasarımın maliyetiyle ilgilidir, tasarımın yapı kullanımı sırasındaki performansıyla ilgili değildir.
- Akademik araştırma teknik proje yönetimi, inşaat yönetimi ve maliyet mühendisliği üzerinde yoğunlaşmaktadır; tasarımın değeri vurgulanmamaktadır.

Finlandiya'da MBS'nin Tarihsel Gelişimi

1990'larda mimarlık mesleğinin önünde ciddi engeller oluşmuştur. İlk olarak, ulusal rekabet kurumları 1991'de ücret tarifelerini yasaklamıştır. Ücret tarifeleri, mimari tasarımın karşılığını alabilme düzeyinin tanımlanabilmesi için neredeyse tek yol olması nedeniyle, bu tarifelerin yasaklanması Finlandiya Mimarlar Birliği (*Finnish Association of Architects-SAFA*) için sürpriz olmuştur. Ücret tarifelerinin yasaklanmasından hemen sonra, ciddi bir ekonomik kriz yaşanmıştır. Bu durum, bilgisayar destekli tasarımın da yaygınlaşmasıyla birlikte büyük ölçüde mimarların işsiz kalmasına neden olmuştur. 1993'te Finlandiyalı mimarların yaklaşık % 50'sinin işsiz olduğunu söyleyebiliriz.

İş Yükü Analizi Finlandiya'da projenin tamamlanması için gerekli kaynakları veya yapılması gereken işi tanımlamak için bir araç olacaktır. Yapılan işin karşılığını alma düzeyi, ortaya koyulması gereken iş miktarından. Saat bazında ne kadar ücret talep edileceği büroya bağlıdır. Saatlik ücretler mimarlara ödenen ücretlerle bağlantılıdır.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

Avantajlar aşağıdakileri içermektedir;

- İş Yükü Analizi projenin tamamlanması için gerekli iş miktarına dayalı birtakım istatistikler sunmakta, herkes tarafından kolayca anlaşılabilir.
- İş Yükü Analizi mimarlık uygulamasının mali sonuçlarıyla bağlantılı değildir.
- İş Yükü Analizi ülkede gerçekleştirilen inşaat sürecinin bütününe bağlıdır; inşaatların daha karmaşık hale gelmesi halinde ihtiyaç duyulan ortalama iş miktarı artabilir. Bu, daha fazla ücret talep edilmesini gerektirmekte ve proje için yeterli kaynağın sağlandığını garanti edebilmektedir.
- İş Yükü Analizi kolaylıkla internet üzerinden düzeltilebilir, düzenlenebilir, izlenebilir ve yayınlanabilir.
- Yapılan işin karşılığının alınmasını sağlamak için bir kanıt olarak kullanılabilir ve faturalandırma prensibiyle ilişkilendirilmek zorunda değildir.
- Bir bütün olarak mimarlık uygulamalarını geliştirmek için bir araç olabilir.

Öte yandan;

- Sistem mimarlık uygulamalarının daha fazla izlenmesini talep eder ve idari yükler getirir.
- İş Yükü Analizi ücretlerin düzeyini yükseltmez, bir büro hâlâ çok düşük teklif verebilir.

Finlandiya Deneyimi

- Gayrimenkul sektöründeki aktörler (yatırımcılar, müteahhitler) mimarlar için başlıca işverenler değildir. Mimarın asıl işvereni yapının son kullanıcıdır.

MİMARLAR ODASI - TEMMUZ 2007

- Tasarım her zaman bir yatırım olarak değerlendirilmelidir, maliyet olarak değerlendirilmemelidir. Mimarlar, bir projeye yaptıkları katılımı geleceğe bir yatırım olarak sunmalıdırlar. Maliyetler en aza çekilmeli, yatırımlar optimize edilmeli ve kâr aranmalıdır.
- Mimarlar çözümler üretmelidir ve bunun bedelini talep etmelidirler. Mimarlar saatlerini satmamalıdır.
- MBS, projenin tamamlanması için makul kaynaklar tanımlamak amacıyla bir araç olarak kullanılabilir.

FRANSA

MBS'nin nasıl düzenlendiği	<p>Fransa'da iki tür MBS birarada bulunmaktadır:</p> <p>Meslek kuruluşları (<i>Ordre des Architectes</i> ve sendikalar) mimarların yüklendiği çeşitli işlerde harcanan zamana göre maliyetlerin hesaplanabildiği bir sistem sağlamakta ve desteklemektedir. Gerçek maliyetler ise sağlanmamaktadır.</p> <p>Buna paralel olarak hükümet mimarlar ve mühendisler için kamu sözleşmelerinde kullanılmak üzere kılavuzlar düzenlemiştir. Bu kılavuzlar inşaat maliyetlerinin belirli yüzdeleri olan ücret tarifelerini kullanmaktadır. Kamu sektörü için üretilmiş bu kılavuzlara özel sektörden işverenlerin yaptıkları iş görüşmelerinde referans verildiğine de sıkça rastlanmakta ve sözkonusu yüzde bazlı ücretler hâlâ meslek tarafından da yaygın olarak kullanılmaktadır.</p>
Bilginin nasıl toplandığı	<p>İstatistiksel bilgi toplanmış olsa bile henüz meslek ve kamuya açılmamıştır.</p>
Nasıl yayınlandığı	<p>Meslek kuruluşları, ücretlerin nasıl hesaplandığını anlatan çeşitli açıklayıcı belgeler yayınlamıştır. Sözleşme görüşmelerinde ve hizmetlerin maliyetlerinin hesaplanmasında kullanılabilecek bir kılavuz bulunmakta ve Fransa Mimar Odaları Konseyi (<i>Conseil National de l'Ordre des Architectes-CNOA</i>) web sayfasında da benzer bilgilere rahatlıkla erişilebilmektedir.</p> <p>CNOA tarafından hazırlanan standart mimarlık sözleşmeleri, işin her aşaması için zamana bağlı ücretlerin hesaplanabildiği bir bölüm ve ücretlerin yüzde bazında hesaplandığı bir bölüm içermektedir.</p> <p>Hükümet kılavuzları ise mimarlar ve mühendisler için kamu kurumları ve özel mimarlık ofisleri arasındaki sözleşme ilişkilerini düzenleyen yasayla (<i>Loi M.O.P.</i>) uyum sağlayacak şekilde yayınlanmıştır.</p>

Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı	Fransa'da ücret tarifeleri zorunlu değildir.
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	Bu tartışmalar, CNOA'nın rekabet kurumları tarafından ücret tarifesi (<i>barème</i>) yayınlaması nedeniyle eleştirilmeye başlandığı 1986'dan beri sürmektedir.

Mimarlık Uygulamalarını İlgilendiren Ekonomik ve Ticari Durum

MBS'yi yenilemek için 2004'te CNOA tarafından Fransa'da mimarların içinde bulunduğu ekonomik durumu inceleyen bir araştırma yapılmıştır. Mevcut iş yükünün arttığı gözlemlenmekte, bununla birlikte yoğun bir rekabet ortamı bulunmaktadır. Önemli değişiklikler gündemdedir ve günümüze kadar büyük bir bölümü tek kişilik meslek uygulamalarıyla şekillenen mesleğimiz mimarlık hizmetlerinin karmaşıklıklaşmasıyla başa çıkmak için biraraya gelmeye başlamıştır.

- **Yeni yasalarda hızlı artış:** Yapı tasarımı inşaat, enerji verimliliği ve hatta sözleşme ilişkileri gibi konuları düzenleyen yeni yasalara cevap veren çok çeşitli uzmanlık alanlarına bağımlı hale gelmiştir. Bu durum, projeler üzerinde daha fazla zaman harcanmasını ve daha kapsamlı yönetim becerilerini gerektirmektedir.
- **Kamusal işlere aşırı bağımlılık:** Meslek uygulamalarının gereğinden fazlası, iş kazanabilmek için kamusal mimarlık yarışmalara bağımlılık göstermektedir. İki aşamalı yarışmalar belli ölçekte projeler için sistematik olmasına rağmen, genelde aynı iş peşinde koşan 80'e yakın mimarlık ofisi olması bu iş kaynağına bağımlılığı risk dolu bir strateji haline getirmektedir. Özel sektörle kurulan ortaklıklar kamusal projelerin sayısını azaltmaktadır.
- **Özel sektörde değişiklikler:** Yapıların temin edilmesiyle ilgili oluşturulan yeni prosedürlerde, süreçlerin önemli aşamalarında mimarları dışlama gibi bir eğilimi vardır. Büyük müteahhitlerin projelerin finansmanını sağlayarak, mimarlarla kısıtlı iş sözleşmeleri yapmaları ve şantiye denetimi ve diğer hizmetleri de yatırımcıların kendi bünyelerinden almaları sıkça görülen bir durum haline gelmiştir.
- **Pazara giriş sıkıntısı:** Bazı yapı türleri mimarlık mesleğinden yeterince faydalanmamaktadır. Bu özellikle konut inşası sektörü için geçerlidir.
- **Uluslararası rekabet:** Fransız mimarlar kendi pazarlarında büyük uluslararası şirketlerin rekabetiyle karşılaşmaktadırlar. Buna rağmen, Fransız mimarların yurtdışındaki varlığı artmaktadır. Meslek, işverenlerin daha iyi bir mimarlıkla ilgili beklentileriyle meslek dışından gelen rekabet arasında bir denge sağlamak konusundaki güçlüklerle karşı karşıyadır.

Fransa'da MBS'nin Tarihsel Gelişimi

CNOA 1940 yılında Vichy hükümeti tarafından, bugün hâlâ sürmekte olan merkezi hükümet müdahalesinin uzun geleneği çerçevesinde, tüketicinin korunması için bir önlem olarak kurulmuştur.

İnşaat maliyetlerinin yüzdeleri üzerine kurulu olan ücret tarifeleri, hükümet tarafından mimarlar ve mühendisler için 1973'te yayınlanmış, daha sonra bunlar özel işverenlerle iş yapmak için de yaygın olarak kullanılmıştır. 1977 yılında ise, gerekçe bölümünde mimarlığın kamu yararının bir ifadesi olduğuna değinen ve 170m²'den daha büyük yapılar için inşaat ruhsatı başvurularında bu

sürece kadar mimar kullanımını zorunlu kılacak şekilde mimarlığı düzenleyen bir yasa oylanmıştır.

CNOA özel işverenlerle çalışma konusunda yüzde bazında hesaplama yapan kendi ücret tarifelerini düzenlemiştir. Rekabet kurumları 1986 yılında bu tarifeye karşı çıkarak, 1997'de CNOA'ya para cezası vermiştir. Bu tarihten beri mimarlık kuruluşları tarafından hiçbir ücret tarifesi yayınlanmamış ve 1994'te merkezî devlet kamusal projelerde ücret yüzdeleri konusunda (*Loi M.O.P* üzerine kurulu) yeni kılavuzlar düzenleyerek yeniden müdahale müdahalede bulunmuştur.

Meslek kuruluşlarının ücretlerin gerçek maliyetlerle ilişkili olarak hesaplandığı sistemleri desteklemesine rağmen, hâlâ pratikte en yaygın olarak yüzde bazlı ücretler kullanılmaktadır.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

- Kamuda kullanılan yüzde bazlı tarifeler basit olmaları açısından avantajlı olmalarına rağmen, mimarlar sağladıkları hizmetin bedeli hakkında net bir fikre sahip olamamaktadırlar.
- Meslek kuruluşları tarafından önerilen, gerçek maliyetlerin hesaplanmasını sağlayan ve proje için harcanan zaman üzerine kurulan sistemler mimarlar ve işverenler tarafından ücretlerin nasıl oluşturulduğunun daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadırlar.
 - Müzakereler için daha sağlam bir temel sağlarlar.
 - Mimarların ofis ve çalışan kapasitelerine göre ücretleri serbestçe belirleyebilmelerine izin verirler.
 - Gelişimin izlenmesine, istatistiki bilginin toplanmasına ve ofisin daha iyi yönetimine olanak tanır.
 - Serbest rekabet esaslarını ihlal etmezler.
 - Ancak genelde mimarlık mesleği bu sistemlerin kabul etmek konusunda yavaş kalmıştır.

ALMANYA

MBS'nin nasıl düzenlendiği	<p>Almanya'da Mimarlar ve Mühendisler İçin Ücret Tarifesi (<i>Honorarordnung für Architekten und Ingenieure - HOAI</i>), mimarlık ve mühendislik hizmetleri için asgari ve azami ücret seviyelerini belirleyen zorunlu bir ücretlendirme sistemidir. Hizmet sunucunun mesleki unvanından bağımsız olarak, bu tarifede tanımlanmış planlama hizmetlerini sağlayanların tümü tarafından kullanılabilir.</p> <p>HOAI, aralarında yapı inşasından, kentsel planlamaya ve denetim hizmetleriyle ilgili olanlarına kadar değişen on iki performans profili belirlemiştir. Kural olarak, bu profillerin her biri aynı şekilde yapılandırılmıştır:</p> <ol style="list-style-type: none">a) Hesaplama için bir esasb) Maliyeti çıkartılacak / ücretlendirilecek aşamalar (görevler veya hedefler)c) Bedel oranları tablosu
-----------------------------------	--

	Ücret oranları tablosu eşik değerleri içermekte ara değerler ise tanımlanmış fonksiyonlarla hesaplanmaktadır. Tablolanan değerler, asgari ve azami değerleriyle belirli bedel bantları oluşturmaktadır. Örneğin, ambarlar gibi basit yapılar 1. Bedel bandından fiyatlandırılır, hastaneler gibi yüksek teknolojiye özel yapılar 5. Bedel bandından fiyatlandırılır. Sözleşme tarafları (mimarlar ve işveren), HOAI'nın ücret tablolarında gösterilen uygulanabilir asgari ve azami bedeller arasında olduğu sürece belirli bir bedel üzerinde anlaşabilirler. Sözleşme tarafları belli bir bedeli yazma konusunda açıkça anlaşamazsa, asgari bedel standart bedel olur.
Bilginin nasıl toplandığı	İlk araştırmalar 1972-1977 yıllarında yapılmıştır.
Nasıl yayınlandığı	
Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı	HOAI zorunludur.
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	Bkz. aşağıda.

Almanya'da MBS'nin Tarihsel Gelişimi

HOAI 1977'de geçerli olmadan önce hazırlık çalışmaları yaklaşık 5 yıl sürdü. Bu hazırlık süreci, Ekonomik İşler ve Çalışma Federal Bakanlığı'nın talebiyle Berlin Üniversitesi tarafından yürütülen, uygun performans profilleri ve buna denk gelen bedel tablolarını oluşturmak için binlerce projenin giderlerinin toplandığı ve değerlendirildiği bir uzman çalışmasını içermekteydi. HOAI bu çalışmanın sonuçlarına dayanmaktadır. HOAI Berlin'deki bakanlık tarafından, asgari ve azami bedel seviyelerini gösteren bir fiyat sisteminin kurulmasını öngören "Ranta İlişkin Düzenlemelerin Geliştirilmesi, Rant Artışlarının Sınırlandırılması Ve Mühendisler ve Mimarlar Tarafından Sağlanan Hizmetlerin Düzenlenmesi Hakkında Yasa"nın 10. maddesi uyarınca yayınlanmıştır. Federal Hükümet, Federal Konsey (*Bundesrat*) ile anlaşarak yasayı onaylamıştır. Bu bedel sisteminde yapılacak herhangi bir değişikliğin Federal Konsey onayından geçmesi gerekmektedir.

1977'den beri, bedel sistemi birtakım değişikliklere uğramıştır (1985, 1988, 1991, 1996 ve 2002). Bu değişiklikler çoğunlukla bedel seviyelerinde artış veya performans profilinin genişlemesi ile ilgilidir. Ancak 1996'dan beri bedel değerleri artırılmamıştır, böylece son on yılda bedeller aynı kalmıştır. HOAI resmî bilgi bültenlerinde ve Almanya Federal Cumhuriyeti yayınlarında yayınlanmıştır; sözkonusu yayınların kendi düzenlemelerinde belirtildiği şekilde yayın sonrasında yürürlüğe girmiştir.

1999'da ve 2000'de Federal Hükümet (Ekonomik İşler ve Çalışma Federal Bakanlığı), HOAI'yı yeniden düzenlemek için Berlin Üniversitesi'nden uzman görüşü istemiştir. Öncesinde de, kamu yapıları işverenleri basitleştirilmiş bir HOAI için taleplerini ifade etmişlerdir. 2000 yılında alınan uzman görüşü (*Statusbericht 2000+*): aşağıdakileri içermektedir:

- Maddeleri basitleştirmek için öneriler;
- Tablo değerlerini artırmak için gerekçeler;
- HOAI'nın Tek Avrupa Pazarı'nın gerekliliklerini sağladığının teyidi.

Avrupa'da bedel sistemleri hakkında tartışmalar başladığında bu konuda yetkili Alman kurumu olan Ekonomik İşler ve Çalışma Federal Bakanlığı çeşitli uzman görüşlerinde de gerekli bulunan HOAI değişikliklerini uygulamak konusunda gönülsüz davranmış ve kendi taslaklarını yayınlamak istemiştir. 2003'te "bürokrasiyi azaltma" konusundaki politik girişimin bir parçası olarak bakanlık HOAI'yı vazgeçilebilir yasalar ve yönetmelikler listesine dahil etti. Buna rağmen, önde gelen Alman kamusal yapı işverenlerinden biri olan o zamanki Trafik, Yapı ve Konut Federal Bakanlığı HOAI'nın korunması ve daha da geliştirilmesiyle yakından ilgilenmiştir. Kamusal yapı işverenleri HOAI'nın korunmasının faydası konusunda tartışmaktadır çünkü asgari bedel oranları yozlaşmayı önlemektedir. Bu arada Federal Hükümet, Avrupa'daki gelişmelere ve Avrupa Komisyonu Rekabet Genel Müdürlüğü ile yakın zamanda yapılan bir toplantıya göre, HOAI'yı Avrupa'ya uyumlu bir şekilde yenileme sürecine sokma eğilimindedir. Sonuç olarak yenilenecek HOAI'da kamu yararının ve tüketici korumasının ağırlık kazanması gerekecektir.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

Her ne kadar mimarların ve mühendislerin temsilcileri şu anda geçerli olanına benzer şekilde HOAI'nın korunmasını yaygın olarak desteklese de, HOAI'nın korunması ile ilgili günümüzdeki yaygın tartışma mimarlar ve mühendisler arasında tartışmalı durumdadır. Meslek temsilcileri sadece Ekonomik İlişkiler Federal Bakanlığı'nın uzun bir süredir gündemde olan yeni HOAI taslağını yayınlayarak bundan sonra yapılacak tartışmalara temel sağlaması koşuluyla yeni bir HOAI formatını tartışmaya isteklidir. Şu ana kadar böyle bir taslak mevcut değildir. Bakanlık sadece HOAI'nın geleceği hakkında birtakım fikirleri içeren sözlü açıklamalar yapmıştır. Meslek temsilcilerinin baskın ortak görüşü ücret tarifelerinin mimarlar ve mühendisler arasında uzun bir geleneğe sahip olduğudur. Tartışmaya katılan çevrelerin tamamı HOAI'nın kayda değer bir şekilde değişeceğinin farkındadır. Mevcut HOAI'ya dahil olan hizmetlerin bazılarının fiyatlandırma kurallarının dışında tutulmasının mümkün olduğunu düşünüyoruz.

Şu anda geçerli HOAI sadece mimarların ve mühendislerin belli başlı temel görevlerini kapsamaktadır. Ne proje yönetimi, işletme yönetimi, yangından korunma üzerine uzman görüşleri, ne de pek çok diğer görevler için fiyatlar HOAI tarafından düzenlenmemiştir. Bu tür HOAI kapsamında olmayan görevler için, uygun bedellerin hesaplanmasında sözleşme taraflarını destekleyen birtakım kılavuzlar mevcuttur. Çoğunu Berlin Ücret Düzenleme Kurulu'nun yayınladığı bu tür kılavuzların dışında, Alman odaları ve meslek örgütleri mimarlara ve mühendislere ücretlerini uygun olarak nasıl hesaplayacaklarını öğretmek için, çok çeşitli seminerler ve atölyeler sunmaktadır.

HOAI'nın standart yapı projeleri için güvenilir bir araç olduğu açıkça görülse de pek çok avukat, yargıç ve mahkemede ücret tartışmalarına dahil olanlar mevcut HOAI'yı pek çok anlamda yetersiz olarak değerlendirmekte ve değiştirmek istemektedirler. Dahası HOAI yanında birtakım yasal değişiklikler gerektiren bir kusur içermektedir. Bu kusur, sözleşme taraflarının açık olarak belli bir fiyat oranı üzerinde anlaşmaması durumunda, asgari bedel oranının standart oran olması koşuludur.

İRLANDA

MBS'nin nasıl düzenlendiği	<i>Bkz. aşağıda</i>
Bilginin nasıl toplandığı	<i>Bkz. aşağıda</i>
Nasıl yayınlandığı	<i>Bkz. aşağıda</i>
Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı	<i>Bkz. aşağıda</i>
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	<i>Bkz. aşağıda</i>

Mimarlık Uygulamalarını İlgilendiren Ekonomik ve Ticari Durum

Son on yıldan fazla bir süredir inşaat sektöründe yaşanan patlama, ülkenin mimar kaynağını sınırlarına kadar kullanmıştır.

Belirli süreler arasında getirilen çeşitli vergi muafiyeti olanakları sektörü tam kapasitede ivmelendirmiştir. İrlanda, mimari hizmetlerle ilgili talebin karşılanması için İrlandalı olmayan çoğu Avrupalı mimarların akınına uğramıştır. İrlanda Mimarlar Kraliyet Enstitüsü'nün (RIAI) yeni üyelerinin %50'si İrlandalı olmayan mimarlardır. İrlanda geçen yılda, 60 milyon nüfus için 180.000 konut inşa eden İngiltere'ye kıyasla, yaklaşık dört milyon nüfus için, 85.000'in üzerinde yeni konut veya apartman inşa etmiştir.

İrlanda'da MBS'nin Tarihsel Gelişimi

1980'lerin ortalarına kadar RIAI, 3 kategorilik yapı sınıfı olan (basit, daha karmaşık, çok karmaşık) tavsiye niteliğinde bir ücret tarifesi yayınlamıştır. Mimarın ücreti yüzde olarak, yapı maliyetiyle ilgiliydi ve vergi iadesini hariç tutmaktaydı; sözkonusu yüzde oranı inşaat maliyeti arttıkça azalıyordu. Mevcut yapılar için % 25 ek bir bedel uygulanıyordu.

1980'lerin ortalarından itibaren RIAI ücret tarifesi belgesini öneri, asgari veya zorunlu olarak değil, işveren ve mimar arasındaki görüşmeler için kılavuz olarak ve tüketici bilgisi niteliğinde yayınlamaya başladı.

RIAI, Millward Brown IMS adındaki bir uluslararası pazar araştırması şirketini 2005 yılında 2001-2004 arasını ve 2006'da ise 2002-2005 arasını kapsayacak şekilde 500 RIAI üyesi mimarlık ofisinin ücretlerini araştırması için görevlendirmiştir (bireysel üyeler araştırmaya dahil edilmemiştir). RIAI, araştırma şirketine anketi ve mimarlık ofislerinin adreslerini sağlamıştır. Araştırma şirketi anketi dağıtmış, geri dönüşleri teslim almış, bilgiyi analiz etmiş ve grafikleri ve tabloları oluşturmuştur. RIAI sonuçların yayınlanmasını organize etmiştir.

Rekabet Kurumu 2005'te İrlanda'da mimarlık mesleğinin çalışmaları üzerine bir rapor hazırlamıştır. Raporun bir parçası olarak, fiyat araştırmalarının tüketiciye bilgi sağlama açısından kabul edilebilir olduğunu onaylamışlardır.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

Fiyat Araştırması Üzerine Gözlemler

Fiyat araştırması anketi ilk tasarımdan planlama iznine, ihaleye, şantiye denetimine, kesin hesap onayına ve uygunluk sertifikasına kadar bütün bir mimarlık hizmetini dikkate alır. Sadece bir istisna vardır: çoklu konut ve apartmanlar için kısmi hizmetler. Bu hizmet, ihale bilgisini ve şantiye denetimini hariç tutar, ancak uygunluk sertifikasını içerir.

Fiyat Araştırması Doğru Mudur?

Yürütülen iki araştırmanın dönüşlerinde büyük bir farklılık yoktu. Araştırmalar bir takım ofislerin çok düşük seviyede ve sürdürülebilir olmayan bedellere çalıştığını göstermektedir. Bu tür düşük ücretlerle tem bir hizmet sağlayamayacaklarına dair bir şüphe oluşmaktadır. Araştırmaların doğruluğunun yargılanabilmesi sadece sürekli araştırma yapmakla mümkündür.

Mimarlar ve İşverenleri tarafından Araştırma Bilgisi Nasıl Algılandı?

Mimarlar ortalamanın altında ücret talep etmenin tehlikeli olabileceğini bilecekler ve ancak zarar etme pahasına çalışma riskine gireceklerdir. Mimarlar, eğer bir işveren ortalamanın altında bir bedel öderse zararına çalışmış olacakları için, işverenden komisyon alma seçeneğini reddetmeyi düşünmek zorunda olacaklarını bileceklerdir. İşverenin bakış açısından, tüm bedellerin kapsamını görmek mümkün olabilecek ve ne düzeyde bir ödeme yapmaya hazır olduklarına, ortalama, ortalama altı veya ortalama üzerine bakarak karar verebileceklerdir.

Neden İşverenler Ortalamanın Üzerinde Ödeme Yapmak İsterler?

Eğer işverenin hizmetin kalitesini anlamasını istiyor ve mimarın işvereni ortalama veya ortalamanın üzerinde ödemeye ikna etmesini bekliyorsak, mimarlık hizmetlerinin öneminin işverene açıklanmasının önemini de anlarız. Ekonomideki yükselme dönemine rağmen, mimarların fiyatlarının aşırı olduğunu veya kısa vadede zengin mimarlar yaratacağını söyleyemeyiz. Pek çok durumda mimari kadro tarafından beklenen maaşlar artan kârı götürmektedir.

İrlanda'da İnşaat Endüstrisi Normal Olmayan Bir Doluluk Kapasitesi Yaşamaktadır

Eğer mimarlar bu şartlar altında iyi bir yaşam yaratamazsa gerilemede olan bir endüstride hiç hayatta kalamazlar. Bu nedenle, sabit olarak talep gören mimarlar daha önce hiç bu kadar tutarlı bir durum yaratmadığından, mimarlar için fiyat araştırması yapmak için iyi bir zamandır. Eğer fiyat araştırması gerileme zamanında yapılsaydı, mimarlar için kazançlarını daha iyi zamanda daha düşük bir taban esasında yükseltmek daha zor olurdu.

SLOVENYA

MBS'nin nasıl düzenlendiği	Yapı Yasası: İki Oda (Mühendisler Odası-IZS ve Slovenya Mimarlık ve Mekânsal Planlama Odası -ZAPS), asgari ücret tarifesinin bir taslağını hazırlayarak, bu taslağı yorumlamak, diğer ilgili bakanlıklardan gerekli görüşleri almak ve bunun sonucunda ortak olarak oluşturulacak ücret tarifesi önerisini onaylanmak üzere hükümete gönderecek olan Mekânsal
-----------------------------------	---

	<p>Planlama ve İnşaat İşleri Bakanlığı'na göndereceklerdir.</p> <p>IZS ve ZAPS esasen HOAI'nın bir çevirisi olan bir ücret tarifesi taslağı hazırlamıştır. Slovenya'daki mevcut pazar durumuna göre bu örnek tarifedeki ücretler çok yüksek olduğundan, ZAPS kendi hazırladığı taslakta mimarlar için daha düşük bir ücret tarifesi (yaklaşık % 30 daha düşük) öngörerek, IZS'nin de aynısını yapmasını önermiştir. ZAPS ayrıca ücret tarifesini ciddi oranda basitleştirmiştir. Buna göre tarife artık brüt metrekare hesabı üzerine temellenmekte, yapının karmaşıklığına göre üç düzey içermekte ve her projenin kendine özgü özelliklerine göre \pm % 20 değer uyarlamasına izin vermektedir. Ayrıca ücret tarifesinin her sene yenilenmesi ve gerekli olursa geliştirilmesi de planlanmaktadır. Ancak bakanlık, önerilerin hiçbirini onay için hükümete göndermemiştir.</p>
Bilginin nasıl toplandığı	ZAPS düzenli ve resmî bir yolla bilgi toplamamaktadır. Meslek uygulamasında bulunan mimarlarla ara sıra görüşmeler yapılmaktadır. ZAPS, genelde tasarım yarışmalarının bir parçası olan bazı kamu ihalelerinden bilgi toplamaktadır.
Nasıl yayınlandığı	Tarifenin yayınlandığı ZAPS web sayfasında (www.arhiforum.si) aynı zamanda hesaplamaların yapılabildiği interaktif bir bilgisayar programı da yer almaktadır. Program, ortalama sabit fiyatları hesaplayan ve mimarın bunlara \pm % 20 müdahale etmesine izin veren elektronik bir hesap çizelgesi olarak tasarlanmıştır.
Ücret tarifelerinin zorunlu olup olmadığı	Ücret tarifeleri zorunlu olmamıştır ancak ZAPS, sunulan bedellerde % 50'yi aşan indirimlerin muhtemelen işveren için kötü hizmet veya başka bazı yasal olmayan finansman yolları kullanıldığı anlamına geleceğini açıklamıştır. Bu nedenle, bu tür durumlara Etik Kurallar'a dayanarak müdahale etmektedir.
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	Ücret tarifeleri hakkında neredeyse sürekli devam eden bir tartışma vardır.

Mimarlık Uygulamalarını İlgilendiren Ekonomik ve Ticari Durum

Avrupa'nın rekabet ilkeleri Slovenya'da fiyat seviyeleri Avrupa standartlarının çok altında olmasına rağmen, Slovenya'da mimari hizmetler için herhangi bir çeşit ücret tarifesi oluşturulmasına karşı güçlü bir baskı yaratmıştır. Göreceli olarak çok sayıda (genç) mimarın yeterince işe erişemediği mevcut koşullar durumu kötüleştirmektedir. Bu, mimarlar için hoş

olmayan ve ağır çalışma şartlarına, dolayısıyla da pek çok durumda düşük seviyede bir hizmete ve yapısal çevremize kalıcı hasarlara neden olmaktadır.

Slovenya’da MBS’nin Tarihsel Gelişimi

Bir önceki sistemde ücret tarifesi planlama, mühendislik ve mimarlık hizmetleri dahil, her türlü iş türü için geçerliydi. İlk özel girişimlerin ortaya çıkışı ve serbest mimarların çalışmaya başlamasıyla, sistem 80’lerin ortasında çöktü. 1990’da Slovenya bağımsızlığı sonrası, yeni Slovenya Mühendisler Odası içinde bir Mimarlar Bölümü kuruldu. Oda eski Yugoslavya ücret tarifelerini yayınladı ve hükümet bunları, yasaya göre bundan Oda sorumlu olduğundan, dolaylı olarak onayladı. Şu anda yürürlükte olan yeni Yapı Yasası, iki Oda’yı (IZS ve ZAPS) kurdu ve sonu gelmeyen bir tartışma trafiğine neden olarak, sorumluluğu bakanlığa verdi. Hazırlanmakta olan yeni Yapı Yasası muhtemelen ücret tarifelerini yürürlükten kaldıracaktır.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

Mevcut sistem basit ve şeffaftır; belirli durumlara göre (sınırlı) müdahalelere izin vermektedir. Ancak ne mühendisler ne de hükümet tarafından resmî olarak onaylanmamıştır. Mimarlık hizmetleriyle ilgili bir çeşit ücret tarifesi en azından kamusal projeler için gereklidir.

ZAPS standart işler için ortalama sabit fiyatların ve gerekli tüm alt projelerin gösterilmesinin (şeffaflık), yatırımcı (tüketici) için bir koruma olduğuna inanmaktadır. ZAPS ayrıca, Slovenya’daki gayrimenkul acentalarının büyüklüğü ve zorluğu dikkate alınmaksızın her iş için % 3’lük ortalama fiyat belirlemelerinde olduğu gibi, ortalama ücret tarifesinin basitleştirilmesinin pazarda yaygınlaştırılmasını kolaylaştıracağına inanmaktadır.

Herhangi türden bir ücret tarifesine karşı duran genel bir politik yaklaşım olsa da, hükümetin kendisi kamu ihaleleri, vergi denetimi, mahkeme davaları gibi durumlarda bir çeşit referansa ihtiyaç duymaktadır.

İSPANYA

MBS’nin nasıl düzenlendiği	İspanya’da bağlayıcı olmayan ücret tarifeleri bulunmaktadır. Bölgesel Odalar her biri farklı içerik ve yöntem içerecek şekilde bu tarifeleri oluşturmaktadırlar. Bağlayıcı olmayan bu tarifeler, yasayla tarif edilmektedir.
Bilginin nasıl toplandığı	Her Bölgesel Odanın teknik bir komisyonu vardır. Ücret tarifeleri üretmek için tarihsel bilgileri dikkate almakta, içerik ve formül gibi özellikleri sürekli yenilemektedirler.
Nasıl yayınlandığı	Duruma göre değişmektedir. Bazı Bölgesel Odalar kendi ücret tarifelerini web sayfalarında yayınlamaktadır. Diğerlerinde, ücret tarifeleri her bir üyeye gönderilmektedir.
Ücret tarifelerinin zorunlu	1997’den önce, zorunlu asgari ücretler vardı.

olup olmadığı	
Yeniden değerlendirme için tartışmaların başlangıç tarihi	İspanya Mimarlar Konseyi (CSCAE) Lüksemburg'daki örnek davaları, Avrupa Parlamentosu kararları, AB'deki etkinlikleri ve ulusal rekabet kurumları hakkında günlük olarak bilgilendirilmekt ve hem bölgesel hem de ulusal ölçekte tartışmalar devam etmektedir. Güncel olarak ulusal rekabet kurumumuzdan, ücret tarifelerimizi yürürlükten kaldırmak için ne gibi çalışmalar yaptığımızı soran resmî bir mektup aldık (Söz konusu ücret tarifeleri kendi ulusal ayasalarımızda tarif edilmiş olsa da, ulusal rekabet kurumları Lüksemburg Adalet Mahkemesi'ne başvurarak bu ulusal yasanın AB Antlaşması'nın 81. maddesine aykırı olması halinde "geçersiz" kılınmasını sağlayabilmektedirler.)

Mimarlık Uygulamalarını İlgilendiren Ekonomik ve Ticarî Durum

- Düzenlenmiş meslekler GSMH'nin % 8.8'ini temsil etmektedirler.
- Serbest meslekler büyük ölçüde iş gücü ilişkisine dayanmaktadır.
- Bireysel ve maaşlı çalışan olmak üzere iki profesyonel mimar grubu toplam olarak ulusal ölçekteki tüm profesyonellerin (diploma dalını göz önüne almadan, her tür meslek dahil olmak üzere) %1.6'sını temsil etmektedirler.
- Maaşlı mimarlar işsizlik oranı en az olan meslek grubudur. Mimarlık işsizlik oranının düşürülmekte olduğu mesleki etkinliklerden biridir.
- Maaşlı mimarlar, bütün mimarların % 30'unu temsil etmektedirler.
- Maaşlı mimarlar için ortalama ücret 41.000 Euro'dur.
- Mimarların ücretleri, toplam iş maliyetinin asgari bir yüzdesi olarak ifade edilmektedir.

İspanya'da MBS'nin Tarihsel Gelişimi

25 Aralık 1977 tarihli Krallık Kararnamesi zorunlu ücretleri onaylamıştır. Daha sonra bu zorunlu tarifelerin yerini, Temmuz 1997 tarihli yasa sonrasında, CSCAE ve Mimar Odaları'nın tüzüklerinde de yer bulan, bağlayıcı olmayan fakat kılavuzluk amacı taşıyan ücretler almıştır.

Kılavuz niteliğindeki bu tarifeler, işin hacmini, eğitimi, bilgiyi, işe ayrılan zamanı ve mimarlığın bir mesleki açıdan düzgün bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için gerekli maliyetleri göz önünde bulundurmaktadır. Mimarlar, özel işverenler ve kamu idareleri için mimarların mesleki etkinlikleriyle ilgili ücretlerin hesaplanmasında kılavuz görevi görmektedir.

Mevcut veya Önerilen Sistemlerin Avantaj ve Dezavantajları

Mevcut sistemin sağladıkları:

- Mimarlara rehberlik. Özellikle genç mimarlar ve etkinliklerini değiştiren veya pazarlarını genişletmek isteyen mimarlar için.
- İşverenlere bilgi ("bilgi asimetrisi ilkesi")
- Adalet Mahkemesi'ne bilgi. Ücretlerle ilgili örnek davaların sonuçlandırılmasını ve bilirkişilik için ödenmesi gereken ücretlerle ilgili bilgi sağlar.
- İhalelerde temel fiyatları sabitleyerek rekabeti getirecek bir araç
- Kentsel planlamada sapsmaları tahmin etmek için bir araç.

- Meslek sigortasıyla ilgili kuruluşlar için bilgi.

Şimdiye kadar, her ne kadar rekabet kurumlarıyla bazı sorunlar bulunsa da, dezavantajlar yoktur.

SONUÇLAR

Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde, mimarlar ve meslek örgütlerinin maliyetleri hesaplamak için alternatif yollar aramak yoluyla, değişen çevreye tepki gösterdiklerini gördük. Sonuç olarak önerilen MBS'ler, 27 üye ülkedeki mimarlık uygulaması arasındaki fark kadar çeşitlidir.

Ancak ortaya çıkan eğilimler vardır: İspanya ve Almanya ve belli bir aşamaya kadar Fransa'yı içeren birinci ülke grubunun hükümet organları tarafından desteklenen ücret tarifeleri vardır. İrlanda gibi diğerleri, tarihsel bilginin toplanması ve yayınlanmasına dayanan MBS'ler önermektedirler.

Finlandiya, Avusturya, Fransa ve son zamanlarda Belçika'yı içeren küçük bir grup ülkedeki durum mimarlara, karşı karşıya oldukları gerçek maliyetlere ve iş için rekabet eden ofisin beklenen kâr paylarına referansla bedelleri hesaplamalarına imkân veren, MBS'nin daha karmaşık modellerine doğru gelişmektedir.

Yeni katılan Slovenya ve Estonya gibi ülkelerde meslek, rekabet kurumları ve çözüm bulma gerekliliğinin yarattığı baskının sert gerçeği ile karşılaşmaktadır. Hepimiz mevcut durumun daha iyi anlaşılmasına ihtiyaç duymaktayız, böylece meslek geniş deneyim çeşitliliğinden faydalanabilir ve en iyi uygulamayı destekleyebilir. Bu anlayıştan hareketle bu rapor, dokuz Avrupa Birliği ülkesindeki durumu karşılaştırmalı analiz etmiş, rekabet kurumları tarafından kabul edilebilir ama daha önemlisi işverenler ve mimarların kendileri için kabul edilebilir bir MBS'nin kurulması yolunda ilk adımı atmıştır.

Bu rapor aşağıda isimleri belirtilen ACE Maliyet Bilgi Sistemleri Çalışma Grubu tarafından derlenmiştir:

*John Graby (RIAI-İrlanda)
Wolfgang Haack (BAK-Almanya)
Katarina Klepec (ZAPS-Slovenya)
Tõnu Laigu (UEA-Estonya)
Kimmo Liimatainen (SAFA-Finlandiya)
Rafael Pellicer (CSCAE-İspanya)
Philip Ridgway (CNOA-Fransa)
Johannes Schmidt (BAIK-Almanya)
Stephan Stouffs (CNOA-Belçika)
Philippe Vermeren (FAB-Belçika)*